

Illustrer : periodiek voor de alumni van de Universiteit Utrecht

<https://hdl.handle.net/1874/404264>

Universiteit Utrecht

12 | Laat de beek weer kronkelen

16 | Varsity: het gaat om de knikkers 19 | Lieve Illuster

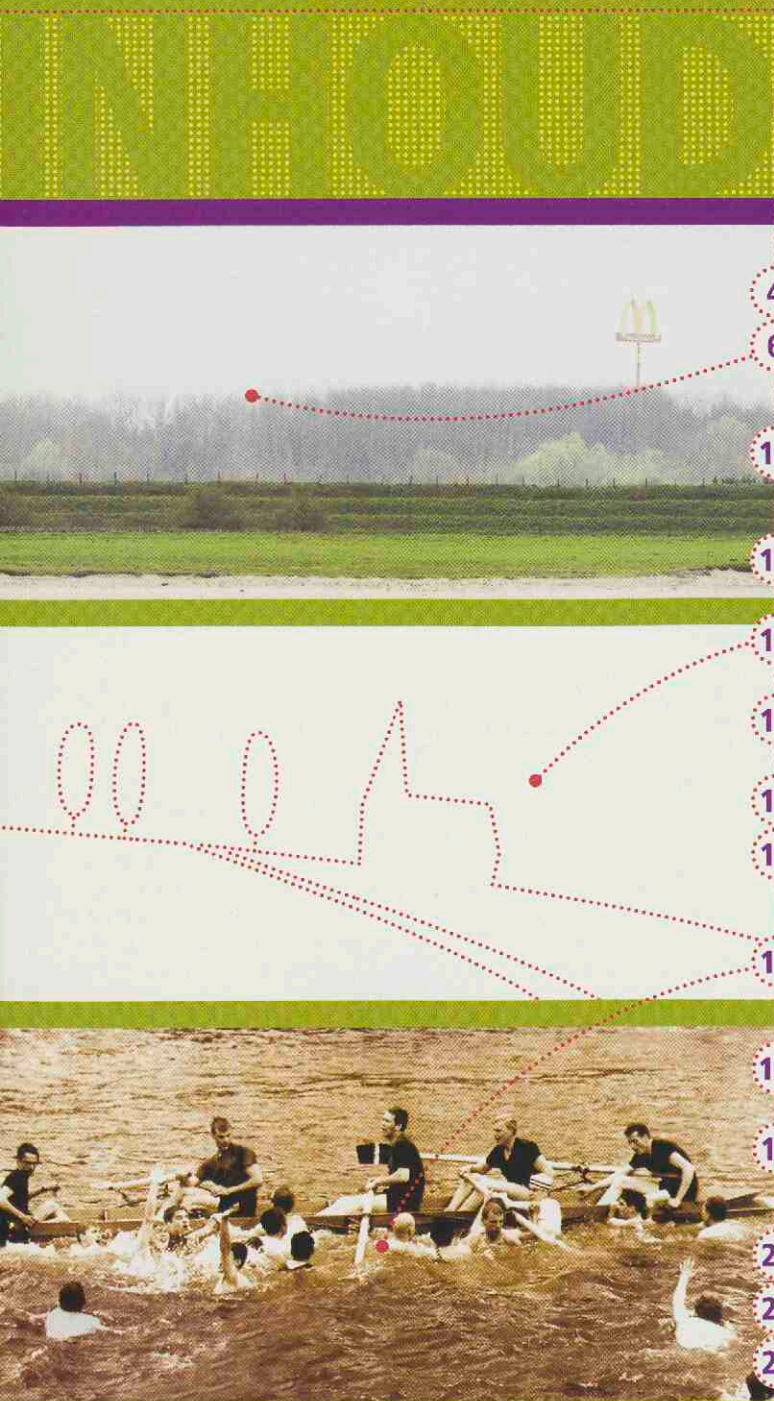
Kwartaalblad voor de afgestudeerden van de Universiteit Utrecht • Nummer 35 • Juni 2004 • Oplage 61.000 • www.alumni.uu.nl

Gaat Nederland verloren?

Illustrer vernieuwd

Illustrer is vernieuwd. Ons laatste lezersonderzoek wees uit dat het formaat wat handzamer kon. Dat hebben we dan ook aangepast. Het was meteen een aanleiding om de vormgeving te moderniseren en de bladformule aan te scherpen. Het thema is deze keer 'Achter de dijk'. Vanuit verschillende invalshoeken bekijken we de Nederlandse samenleving: gaan we gebukt onder zware veranderingen of blijft alles bij het oude? In de nieuwe rubriek 'Uit de toren' staat maatschappelijk relevant onderzoek centraal, in 'Kiek' duiken we in het fotoalbum van een alumnus en op de achterpagina trekken dichter Ingmar Heytze en fotograaf Ivar Pel door uw studentenstad. De redactie hoopt met de vernieuwde Illustrer nog evenwichtiger aandacht te geven aan zowel alumni, universiteit als stad. We zijn zeer benieuwd wat u ervan vindt. Reacties zijn van harte welkom: Illustrer.redactie@csc.uu.nl

4

Nieuws

6

Gaat Nederland verloren?

Drie Utrechtse hoogleraren over de teloorgang van het Nederlandse landschap, het Nederlandse bedrijfsleven en de Nederlandse volksaard.

10

Uit de toren

Utrechts onderzoek naar Marokkaanse gezinnen levert maatschappelijk relevante conclusies op, maar halen die de krant?

11

De sprong

Manon Veenendaal over haar baan bij Amsterdam Sinfonietta.

12

Laat de beek weer kronkelen

Vier jonge alumni vertellen over hun werk als landschapsbeheerder.

14

De zijsprong

Wandelpadendeskundige Menno Zeeman.

15

Column Bas Haring

15

Stellingen

Prikkelende, humoristische en intrigerende stellingen uit Utrechtse proefschriften.

16

Varsity: het gaat om de kniekers

Aan de vooravond van de 121e Varsity ontmoeten de roeiers van nu de winnaars van 1967.

18

Kiek

Uit het fotoalbum van alumni

19

Lieve Illustrer

Brandende kwesties van lezers. Utrechtse deskundigen brengen verlichting.

20

Ufonds/alumnibureau

22

Agenda voor alumni

23

Liedje van vroeger

Groeten uit Utrecht van Ingmar Heytze en Ivar Pel.

Illustrer 35, jaargang 3, juni 2004 (korte) is een uitgave van de Universiteit Utrecht en het Utrechtse Universiteitsfonds, in samenwerking met familie en verenigingen. Illustrer verschijnt vier keer per jaar en wordt toegezonden aan afgehuurden van de Universiteit Utrecht in een oplage van 60.000. • **Hoofredacteur:** Judo Koks • **Redactie:** Arnold Heinen, Beilke Meeuwissen, Manon Reijnd, Jaco van Timmerman, Sylvia den Hartog (in redactie) • **Redactieadres:** Arjan Kors, Youetta Mose • **Redactieadres:** Pilt van Asveldink, NOS (redactie) Jerry Ruttinga, communicatiebureau Senter, Joop Kessels, directeur communicatie

Uu, Maarten Prak, hoogleraar UU, Geschiedenis van de Middeleeuwen, Frieda Pruim, redacteur, Opzij, Arle Smit, directeur, Telechoot. • **Aan dit nummer werkten verder:** mees, Bas Harms, Wiprand Schaap, Chiwa Soldati, Johan Vlasblom, Kees Volkars • **Foto's:** Martin Alders, Ivar Pel, en anderen • **Foto omslag:** Ivar Pel • **Illustraties:** Berndt Rajedi • **Ontwerp en opmaak:** W&K (U&U), Utrecht • **Druk:** Broekwer Rotaris • **ISSN:** 1338-4709 • Voor toezending is gebruik gemaakt van het alumnusbestand van de Universiteit Utrecht. © Universiteit Utrecht, Illustrer periodiek voor alumni van de Universiteit Utrecht. Overname

van artikelen is – met bronvermelding – toegestaan. Het U&U&F stelt op verzoek van de reader verder in het U&F&F verschenen artikelen en illustraties beschikbaar aan Illustrer. De volgende Illustrer (nr 26) verschijnt op 1 september 2004. Reacties, suggesties en ingezonden mededelingen kunt u sturen voor maandag 5 juli. De redactie houdt zich het recht ingezonden mededelingen te weigeren of in te korten.

Redactie-adres: Illustrer, Postbus 80125, 3508 TC Utrecht, (030) 253 26 51 fax: (030) 253 36 95, Illustrerredactie@csc.uu.nl

Wetlands-congres zet de Universiteit Utrecht op de kaart

Hansje Brinker is een moderne held

Water wordt steeds schaarser, het belang ervan groter en de congressen erover prestigieuzer. Binnenkort komen honderden internationale wetenschappers op het Wetlandscongres in Utrecht bij elkaar om over integraal waterbeheer te praten. Waar anders dan in het land van Hansje Brinker?

Wetlands? Welbeschouwd is Nederland volledig gebouwd op deze waterrijke gebieden. Dit land is één grote delta. Sinds Hansje Brinker zijn vinger in de sijpelende dijk stopte, verwierf Nederland naam en faam in de beheersing van het water. En onze reputatie houdt onverminderd aan, aldus hoogleraar landschapsecologie Jos Verhoeven: 'Er is wel een verschil met vroeger. Lange tijd stonden wij Nederlanders bekend als droogleggers, het doel van de waterbeheersing was veiligheid creëren en voldoende water regelen voor de landbouw. Inmiddels zoeken we een balans tussen economie en ecologie. Gaat het meer om herstel van de biodiversiteit en een schonere milieuo. We zijn geen droogleggers meer, maar herstellende. Dat noemen we integraal waterbeheer en daar lopen we internationaal in voorop.'

En daar moet de wereld van weten tijdens de Wetlandsconferentie die in juli plaatsvindt onder leiding van programmadirecteur Verhoeven. 'De maatschappelijke boodschap van onze Wetlandsconferentie heeft betrekking op wat in het jargon *wise use* heet: ga verstandig om met natuurlijke hulpbronnen en hoge biodiversiteit. Probeer een balans te vinden tussen goede kwaliteit van water en het zoveel mogelijk ontzien van de natuur.'

Wereld Natuur Fonds

Zo makkelijk was het overigens niet om de zevende INTECOL Internationale Wetlands Conferentie naar Utrecht te halen. Barcelona zat namelijk ook op het vinkentouw. Maar de goede voorbereidingen en inhoudelijke visie van Utrecht wonnen het blijkbaar van de logistieke ervaring en ruime facilitaire mogelijkheden van de Spaanse concurrent.

Een geweldig resultaat, mede dankzij internationaal actieve wetenschappers als Verhoeven. Welkom nieuws voor de Universiteit Utrecht, waar voor het eerst sinds een aantal jaren weer een groot internationaal congres wordt georganiseerd.

'Het college was meteen heel enthousiast en gaf alle financiële medewerking', aldus Verhoeven, die in zijn begroting flinke sponsorposten had opgenomen. 'Ook ben ik erg blij met de logeeradressen die het University College beschikbaar stelt, anders hadden we het niet gered.'

De Wetlandsconferentie vindt plaats in de Jaarbeurs. Ruim anderhalf jaar is aan het programma gewerkt, resulterend in negen thema's en 34 symposia. Er is ingezet op maximaal 1200 deelnemers. Tot vijf maanden voor de conferentie tekenden al 750 deelnemers uit 64 landen in. 'De duizend gaan we in ieder geval halen', verzekert Verhoeven. Hij heeft met zijn organisatie aansluiting gezocht bij de watercampagne van het Wereld Natuurfonds. De Wetlandsconferentie, die in de slotweek van de WNF-campagne valt, moet de apotheose van deze campagne vormen met hopelijk veel publiciteit tot gevolg.

Oorlog

De ontspannen ogende Verhoeven wil bewust toewerken naar een aantal slotresoluties die internationaal nog lang na zullen klinken. 'De lessen die we op het wereldcongres trekken, moeten tegenwicht gaan bieden aan de spanning rondom de toenemende schaarste van water. Er zullen oorlogen om ontstaan in de tropische gebieden, en wie weet vanwege klimaatveranderingen ooit nog in onze eigen Europese regio.' Minpuntje is dat één persoon zal schitteren door afwezigheid: zijne koninklijke hoogheid prins Willem Alexander heeft andere verplichtingen. Daar kon zelfs de samenwerking met het WNF van zijn grootvader niets aan veranderen.

[Ludo Koks]

Foto: Utrechtse Mediahuis

Student Karel Buizer ontwierp een GraPhoBox voor zijn experiment naar het effect van licht- en zwaartekracht op planten.

Studenten bedenken ruimte-experimenten voor André Kuipers

Twee Utrechtse studenten hebben op 19 april de lancering van de Nederlandse astronaut André Kuipers bijgewoond. Ze wonnen hun reis met een prijsvraag van het ministerie van OC&W, dat studenten vroeg onderzoeksvoorstellen in te dienen die astronaut André Kuipers tijdens de Sojoezvlucht zou kunnen uitvoeren. Economiestudente Renske Rutgers ontwierp samen met de Delftse student Sebastiaan de Vet een soort bacteriologische batterij, de BugNRG (spreek uit Bug-energy). Zij lieten in de ruimte testen of de afnemende zwaartekracht de output van de batterij kon vergroten. Biologistudent Karel Buizer liet de invloed van zwaartekracht en licht op de groeirichting van planten onderzoeken.

Christelijk onderwijs bestaat niet

De aanduiding 'protestants-christelijk' of 'katholiek' onderwijs in Nederland is niet eenduidig en wordt vooral ingevuld door individuele leerkrachten. Hiermee wordt het klassieke model van een verzuild onderwijsbestel ondermijnd. Dat zegt hoogleraar Cok Bakker in zijn rede waarmee hij op 15 april de hoogleraarsfunctie levensbeschouwelijke opvoeding aan de faculteit Godgeleerdheid heeft aanvaard. Aangezien volgens Bakker in deze postmoderne maatschappij de 'grote verhalen' niet meer gelden, hebben ook die van het katholiek of protestants-christelijk onderwijs hun langste tijd gehad. Uit onderzoek blijkt volgens Bakker dat individuele leerkrachten een 'brede waaier van levensbeschouwelijke interpretaties mobiliseren om de school waaraan zij verbonden zijn inhoud en kleur te geven'. Hij pleitte in zijn oratie voor een 'schoolgebonden identiteitsberaad', waarin de leerkrachten een centrale rol spelen.

Supertelescoop

Het Sterrenkundig Instituut van de faculteit Natuur- en Sterrenkunde heeft een supertelescoop ontwikkeld. Dankzij een nieuwe rekencluster met geavanceerde waterkoeling kan deze Dutch Open Telescope (DOT) nu honderd keer sneller de opnames van de zon verwerken. De DOT maakt zeer scherpe beelden van dynamische processen op de zon. De afzonderlijke waarnemingen worden achter elkaar geplaatst tot een film die een uiterst nauwkeurig beeld geeft van de processen in de buitenste lagen van de zon. De combinatie van scherpte en tijdsduur is uniek in de wereld. De Nederlandse zonnetelescoop staat op het Canarische eiland La Palma.

Hoogleraren: Universiteit Utrecht is de beste

Nederlandse hoogleraren vinden de Universiteit Utrecht de beste universiteit van Nederland (30 procent). Daarna volgen Leiden (22 procent) en de Universiteit van Amsterdam (11 procent). De wetenschappers zien niets in bestaande plannen om de kenniseconomie te stimuleren. Driekwart heeft het over 'loze praat'. Meer dan de helft vindt zelfs dat het innovatieplatform van premier Balkenende geen bijdrage levert aan het wetenschappelijke klimaat in Nederland. Dit blijkt uit een enquête onder ruim vierhonderd hoogleraren door het weekblad Vrij Nederland samen met de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. De overgrote meerderheid van de Nederlandse hoogleraren is voor een strengere selectie van studenten. Er zouden minder studenten tot de universiteit moeten worden toegelaten. Volgens negen van de tien moeten universiteiten meer mogelijkheden krijgen om studenten te selecteren op kennis, motivatie, talent en inzicht, en om slechte studenten weg te sturen. Tweederde van de Nederlandse hoogleraren denkt dat briljante studenten meer begeleiding moeten krijgen.

Prikkebeen moet terug

Er is behoefte aan biologen met een goede kennis van flora en fauna, maar tegelijk met een ruime blik over de grenzen van hun eigen vakgebied. Dat blijkt uit een werkgeversonderzoek in opdracht van de faculteit Biologie.

'Er is vraag naar een Prikkebeen in een net pak', aldus Vijko Lukkien, de samensteller van het rapport. Hij ondervroeg werkgevers in de groene sector zoals het Wereld Natuurfonds, Natuurmonumenten of Staatsbosbeheer. Veel biologen die niet terecht komen in onderzoeksbanen vinden emplot in deze sector. De faculteit Biologie gebruikt de onderzoeksresultaten bij de inrichting van het bachelor-masteronderwijs. Enerzijds om te kunnen inspelen op eisen van werkgevers, anderzijds om te achterhalen hoe werkgevers een bijdrage aan dat onderwijs zouden kunnen leveren. Bijvoorbeeld via stageplaatsen of masterclasses.

'Goede mentor, Slechte mentor'. Gebruikte beelden bij mentorentraining.

Duistermaat KNAW Akademischougeraar

De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW) heeft prof.dr. Hans Duistermaat voor een periode van vijf jaar benoemd tot Akademischougeraar. Duistermaat krijgt deze gerenomeerde toekenning vanwege zijn unieke bijdrage aan de ontwikkeling van de wiskunde. Duistermaat is als hoogleraar zuivere en toegepaste wiskunde verbonden aan de faculteit Wiskunde en Informatica. Het is de tweede keer dat de KNAW een Akademischougeraar benoemt in Utrecht; prof.dr. Gerard 't Hooft was in 2003 de eerste.

Toename eerstejaarsstudenten

Het aantal eerstejaarsstudenten aan de Universiteit Utrecht is het afgelopen jaar met bijna 4% gestegen en ligt nu op 5216. Utrecht blijft met een marktaandeel van 13% de grootste universiteit van Nederland. Dit blijkt uit recente CBS-cijfers. Het totale aantal universitaire eerstejaarsstudenten in Nederland is in 2003 met 5% gestegen ten opzichte van 2002.

Nieuwe digitale nieuwsbrief

De Universiteit Utrecht is van start gegaan met de MediaMail, een nieuwe digitale nieuwsbrief die vooruitblik op promoties, oraties, symposia, lezingen en andere nieuwswaardige zaken van de universiteit. De MediaMail verschijnt tweewekelijks en wordt verstuurd naar zo'n 800 mailadressen. Ook alumni kunnen de MediaMail ontvangen. Aanmelden via www.uu.nl/nieuws.

Universiteit Utrecht scoort hoog

In een overzicht van beste universiteiten van de wereld scoort Utrecht opvallend goed. Binnen Nederland staat Utrecht op de eerste plaats, binnen Europa neemt Utrecht de zevende positie in. De rangorde is opgesteld door de Shanghai Jiao Tong University en is gebaseerd op het aantal Nobelprijswinnaars, meest geciteerde wetenschappers, het aantal gepubliceerde artikelen in Nature & Science en de kwaliteit van de faculteiten.

Plasterk werkt mee aan tv-wetenschapsprogramma

De Utrechtse hoogleraar ontwikkelingsgenetica Ronald Plasterk is wekelijks te zien in het nieuwe VARA wetenschapsprogramma 'Nieuwslucht'. Ook Margriet Sitskoorn, hoofd van de afdeling Neurocognitie van het UMC Utrecht, en filosoof en columnist van Illuster Bas Haring zijn vaste gasten in het programma. Uitgangspunt van Nieuwslucht is de vraag hoe de actualiteit eruit ziet door de ogen van de wetenschap. Het programma, gepresenteerd door Paul Witteman, wordt elke zaterdagavond uitgezonden.

Paul Schnabel oereert

Met het uitspreken van de rede 'Een eeuw van verschil' aanvaardde Paul Schnabel, directeur van het Sociaal Cultureel Planbureau, op 30 maart zijn benoeming tot universiteitsougeraar. In zijn rede analyseerde Schnabel de veranderingen in 'de eeuw van mijn vader'. Het lijkt erop dat het 'goede leven' voor vrijwel iedereen bereikbaar is geworden. Op dat resultaat van de 20ste eeuw - toenemende gelijkheid - kan in de 21ste eeuw worden voortgeborduurd, aldus Schnabel.

Prijs voor alcoholbeleid

De Introductie Commissie Utrecht (ICU) heeft de aanmoedigingsprijs alcoholbeleid van het Nationaal Instituut voor Gezondheidsbevordering en Ziektepreventie (NIGZ) gekregen. De prijs bestaat uit een bedrag van € 750,-. De ICU benadrukt in het programma van de Utrechtse Introductie Tijd het studeren en de kennismaking met Utrecht, in plaats van alcoholgerelateerde activiteiten. Ook in de training voor mentoren die de eerstejaars begeleiden zijn bierspellerjes taboe.

Utrecht krijgt hoogleraar sportontwikkeling

Na Tilburg en Groningen krijgt ook Utrecht binnenkort een eigen sporthoogleraar. De Utrechtse School voor Bestuurs- en Organisatie-wetenschap (USBO) is akkoord gegaan met de instelling van de bijzondere leerstoel 'Sportontwikkeling: dynamiek en samenhang van topsport en breedtesport'. Op de stoel wordt binnenkort een hoogleraar benoemd, die wordt betaald door het nationaal sociaal wetenschappelijk sportinstituut Mulier.

Het peil achter de dijk

Gaat Nederland Ver

Waar gaan we het eerst aan ten onder? Aan een gestaag stijgende zeespiegel, of aan schaalvergroting en mondialisering? Worden we overspoeld door de Noordzee of zakken we weg in de smeltkroes van een verenigd multicultureel Europa? Zal de dijk bezwijken? Worden we als land en volk in ons voortbestaan bedreigd? Drie Utrechtse hoogleraren over de vermeende teloorgang van het Nederlandse landschap, het Nederlandse bedrijfsleven en de Nederlandse volksaard.

Als het aan de Amerikanen ligt, maken we het niet lang meer. Volgens een uitgelekte studie van het Pentagon naar de effecten van de opwarming van de aarde zou het westen van Nederland al in 2007 overspoeld kunnen worden door de Noordzee. De helft van ons land zou onbewoonbaar worden en we zouden ons moeten terugtrekken op de oostelijke zandgronden. Een *worst case-scenario* weliswaar, waar wij wat lacherig op reageerden, maar 'spekkie naar het bekkie' van de media. Een legertje deskundigen kon vervolgens opdraven om het volk weer gerust te stellen. Natuurlijk: de zeespiegel stijgt, de bodem daalt en we zullen in de toekomst anders met het water moeten omgaan, maar ten onder gaan? Voorlopig niet: *Luctor et Emergo*, weet u wel, en wat snappen Amerikanen daar nou eigenlijk van?

Martin Wassen, hoogleraar Landschapsecologie aan de faculteit Geowetenschappen en gespecialiseerd in *wetlands*, is niet bang voor de zee. Hij woont zelf in een omgebouwde bollenschuur, vlak achter de duinen, en hij is voorlopig niet van plan te verhuizen. 'Die klimaatverandering', reageert Wassen luchtig, 'is het meest overschatte milieuprobleem van deze tijd. Die treedt wel op, maar dat gaat zo langzaam. En ja, de zeespiegel stijgt, en dat heeft zijn implicaties – misschien zullen we hier en daar wat wetlands moeten creëren – maar het idee dat we het niet zullen redden en ons terug moeten trekken, dat is grote onzin.' Over de teloorgang van ons land maakt Wassen zich geen zorgen. Wel over de teloorgang van ons landschap, een proces dat achter de dijk al

een tijdje gaande is. In zijn oratie sprak hij zelfs van de 'verkwanseling' van het Nederlandse landschap. Dat klinkt niet fris. Wassen benadrukt dat hij niet tegen veranderingen an sich is: 'Nederland verandert nu eenmaal, en dat hoort ook, dat is altijd al zo geweest. Maar het gaat me om de manier waarop, die is de laatste decennia erg veranderd. Landschappen hebben zich altijd geleidelijk ontwikkeld en zijn het resultaat van langdurige processen. Die wordingsgeschiedenis kan je vaak in het landschap aflezen en die geeft ook karakter aan het landschap. Maar die geleidelijke dynamiek van vroeger is er niet meer. De veranderingen gaan sneller en ze leiden tot een veelheid aan lelijkheid: lelijke wijken, schimmelranden rond dorpen, bedrijventerreinen langs snelwegen, dichtslibben van open gebieden, verrommeling en vernietiging van cultuurhistorisch waardevolle gebieden. Deze veranderingen zijn voor een groot deel onomkeerbaar.'

Verspilling van visies

De oorzaak daarvan ligt volgens Wassen verankerd in ons politiek bestel. De toch op de korte termijn gerichte en vaak door de waan van de dag geleide politiek verdraagt zich volgens de landschapsecoloog niet met een langetermijnvisie die voor duurzaam landschap noodzakelijk is. 'Wat in ons land echt ontbreekt, is een leidende visie op de toekomst van het landschap, een visie die regeringen overleeft. Nu vindt er een enorme verspilling van gedachten en visies plaats. Met elke nieuwe regering gaat alles wat er de vier jaar daarvoor is uitgedacht weer overboord. Eerst had-

loren?

den we Pronk, met zijn Vijfde Nota met 'rode en groene contouren'. Die belandde echter in de prullenbak. Want toen kreeg je Kamp, die het vrij liet. En nu hebben we weer Dekker en die roept 'Jongens, economie! En meer vrijheid voor gemeentes'. Zo is in een tijdsbestek van tien jaar het roer volledig omgegaan. En wat krijgen we na Dekker? Misschien gaat dan het roer wel wéér om, maar intussen hebben tal van gemeentes dan al beleid ingezet waarvan de gevolgen onomkeerbaar zijn.'

Veel fiducia heeft Wassen niet in de toenemende zelfstandigheid van gemeentes, als het gaat om het landschap. 'Voor die gemeentes is het natuurlijk gewoon geld: meer bouwen is meer inkomen. En op zich is dat nog niet zo erg, maar als het maar eens gebeurde met meer visie en kwaliteit.'

De Nederlanders zelf zijn blijkbaar niet in staat het patroon te doorbreken, reden waarom Wassen enige hoop heeft gevestigd op de internationale gemeenschap: 'Misschien herken je de kwaliteit van sommige landschappen eerder als je er van een afstandje naar kijkt. Denk aan zo'n werelderfgoedlijst van Unesco, waar bijvoorbeeld de Beemster en de Stelling van Amsterdam op staan. Vanuit Europa komt er ook steeds meer wetgeving. De Waddenzee wordt als natuurgebied internationaal erkend, maar ondertussen laten wij de kokkelvisserij gewoon hun gang gaan, waardoor een deel van de vogelpopulatie verdwijnt. Ik denk zeker dat Brussel dit gaat overrulen en dat pas dan de kokkels weer zullen terugkomen.'

Koopmansgeest

Van 'verkwanselen' is het maar een kleine stap naar onze beruchte 'koopmansgeest', ook zo'n begrip dat niet meteen bij iedereen positieve associaties wekt. Zouden die twee met elkaar te maken hebben? Hier betreden we het terrein van onze economie. Opvallend is dat ook daar de term verkwanseling veel wordt gehoord, niet in kringen van economen overigens, maar wel in de publieke opinie. Met name wordt gemord over de vermeende 'uitverkoop' van ons ooit zo trotse Nederlandse bedrijfsleven. Dat proces is al een tijdje gaande, maar het recente 'versjacheren' van onze eigen KLM aan de vermaledijde Fransen vonden de meeste Nederlanders toch echt te ver gaan. Gaat het Nederlandse bedrijfsleven ten onder in de wereld economie?

Keetie Sluyterman is werkzaam aan het Onderzoeksinstituut voor Geschiedenis en Cultuur, waar zij onder meer bijzonder hoogleraar bedrijfsgeschiedenis is. Kort voor haar benoeming verscheen haar boek 'Kerende kansen; het Nederlandse bedrijfsleven in de twintigste eeuw'. In dat boek beschrijft zij hoe Nederlandse bedrijven zich in de afgelopen eeuw succesvol op de wereldmarkt wisten te handhaven. Gevraagd naar het typisch Nederlandse van die bedrijven, komt Sluyterman op twee cruciale kenmerken: een sterke internationale oriëntatie en een opvallende nationale solidariteit in mindere tijden. In feite zijn beide kenmerken terug te voeren op het simpele feit dat we maar een klein landje zijn.'

'Dat internationale dateert al uit de tijd van de Verenigde Oostindische Compagnie, toen we de wereldzeeën bevoeren. Uit de handelsposten van de VOC groeide een koloniaal bezit, dat die internationale oriëntatie verder heeft gestimuleerd. Een tweede opvallende element van Nederland is dat er in tijden van hoogconjunctuur weinig overheidsbemoeienis is, maar dat in moeilijke tijden bedrijven, vakbonden en overheid een vorm van solidariteit vertonen, die je elders in deze mate niet ziet. Dat was al in de Eerste Wereldoorlog zo en in de crisis van de jaren dertig, maar vooral na

Foto: Van Riel

de Tweede Wereldoorlog, toen de lonen kunstmatig laag werden gehouden om de export en de werkgelegenheid te bevorderen. Alle partijen zagen de noodzaak daarvan in.'

Handelsgeest en wederopbouwsolidariteit leverden in de loop van de twintigste eeuw een keur van vermaarde ondernemingen op, die het Nederlandse hart sneller deden kloppen: van Fokker tot Philips, van Stork tot Unilever, van Heineken tot Hoogovens, en van DAF tot Douwe Egberts, ze komen in het boek van Sluyterman allemaal aan de orde. Maar ook de boegbeelden van onze veelgeroemde ondernemingslust lijken ten onder te gaan aan de groeiende overnamehonger van buitenlandse concerns. Of lijkt dat maar zo?

'Er is veel veranderd', beaamt Sluyterman. 'Bedrijven worden steeds mondialer en Nederland is klein, dus dan opereer je sowieso sneller op internationale schaal. Maar grensoverschrijdende fusies zijn natuurlijk al heel oud en daarbij is Nederland zelf ook een heel actieve partij. Denk aan Koninklijke Olie met Shell en de Margarine Unie met Lever, waarbij het Nederlandse aandeel met respectievelijk 60 en 50 procent zeer aanzienlijk is gebleven. Ik denk ook aan AKZO, Heineken, Ahold, of aan de dienstensector: ABN-AMRO en ING zijn internationaal sterke spelers. Zo win je wat en verlies je wat, dat is eigen aan het bedrijfsleven, die dynamiek móet er ook zijn.'

'Er is nu eenmaal een steeds grotere internationale verwevenheid. En die zie je ook in de regelgeving. Daarin zal Europa steeds belangrijker worden. Ik denk echter dat het veel beter is wanneer je in die internationale verhoudingen meespeelt, dan wanneer je lekker op jezelf blijft en je isoleert. Nederland speelt internationaal goed mee: als partij die overneemt en als partij die wordt overgenomen. Nederlanders zitten overal en leren snel hoe het elders toegaat. Ik denk niet dat je dan over identiteitsverlies moet praten, maar eerder over culturele verrijking.'

Het Nederlandse Volk

Goed, onze weilanden en koeien raken we misschien kwijt, Douwe Egberts en Bolletje maken plaats voor McDonalds, maar we kunnen hier voorlopig blijven wonen en waarschijnlijk nog in betrekkelijke welvaart ook. Kortom, we zullen handhaven! Maar als wat? Wie zijn wij straks? Anders gezegd: wat is er in een open, internationale en multiculturele samenleving straks nog over van 'Het Nederlandse Volk'?

Mayke de Jong is hoogleraar Middeleeuwse Geschiedenis en autoriteit op het gebied van de vorming van volkeren. Over de oorsprong van volkeren bestonden tot de jaren zestig van de vorige eeuw nog vrij simplistische ideeën, zo zet zij uiteen. De gedachte was dat een volk biologisch gedefinieerd was, en dat er een grote continuïteit bestond tussen het oervolk en de huidige volkeren. De gedachte dat Fransen afstammen van de Franken en Duitsers van de Germanen gaf bovendien voeding aan nationalistische ideeën en verkeerde superioriteitsgevoelens, aldus de Jong. 'Het begrip Volksverhuizing suggereert dat West-Europa werd bevolkt door pasklare volkeren met een duidelijke identiteit, maar in werkelijkheid was het een grote smeltkroes. Het waren de Romeinen die de barbaren een naam gaven: Franken, Saksen of Longobarden, maar zelf zagen deze barbaren zich niet als etnisch homogene groepen. Gelukzoekers van allerlei pluimage schaarden zich achter succesvolle *warlords*. Hieruit ontstonden na 500 de nieuwe koninkrijken, waarna die etniciteit zich langzaam ontwikkelde. Clovis noemde zich Koning der Franken, maar hij regeerde over een zeer divers samengestelde bevolking. Het heeft eeuwen geduurd voordat het gevoel van één volk te zijn was uitgekristalliseerd. Na 1960 zijn historici zich meer bewust geworden dat etnische identiteit een sociale constructie is, dat etniciteit veranderlijk is, en in ieder geval niets te maken heeft met biologische herkomst of ras.'

Mayke de Jong: 'Objectief gezien bestaat het Nederlandse volk niet'

Martin Wassen: 'Met elke nieuwe regering gaat alles wat er de vier jaar daarvoor is uitgedacht weer overboord'

'Een moment waarop het Nederlandse volk ontstond is niet aan te geven. De vraag is natuurlijk waar je begint. Bij de Batavieren? Maar hoe Nederlands voelden die zich eigenlijk? Franken, Friezen en Saksen worden van oudsher onze voorouders genoemd, maar dan heb je al drie volken, die vervolgens onderdeel worden van het Karolingische Rijk. Maar van Nederland is dan nog steeds geen sprake. Wat wij als een gemeenschappelijk verleden beschouwen is in feite subjectief en bovendien aan verandering onderhevig.'

'Het is opvallend, als je het vergelijkt met de landen om ons heen, hoe weinig Nederlanders hier mee bezig zijn; het historisch besef is ook veel minder dan in Frankrijk, Duitsland of Engeland. Ik denk dat de meeste Nederlanders niet verder komen dan De Gouden Eeuw en Willem van Oranje. Maar misschien is dat wel goed. Dat teruggrijpen op oervolken berust vaak op mythes, die door verkeerde mensen makkelijk worden misbruikt.'

Volksempfinden

De oorsprong van ons 'Nederlander zijn' is dus moeilijk aan te geven. Toch bestaat er onmiskenbaar zoiets als een Nederlands *Volksempfinden*. Waarop is dat dan gebaseerd? Bestaan er objectieve criteria om een volk te definiëren? Ene Isidorus van Sevilla noemde in de zevende eeuw taal, kleding en wapenrusting als onderscheidende kenmerken. Andere auteurs voegden daar later het recht aan toe. Als je die wapenrusting vervangt door iets eigentijds, een voetbalshirt bijvoorbeeld, dan zou je zo'n lijstje nog steeds kunnen gebruiken, stelt De Jong, 'om vervolgens te ontdekken dat het in de praktijk niet werkt!' Is het de taal die ons Nederlanders maakt? Het is de vraag of de Friezen en de Vlamingen het daar mee eens zijn. Is het de cultuur? Zet het katholieke Zuiden maar eens tegen het protestante Noorden van Nederland af. Nee, in wezen is het Nederlandse volk niet meer dan een groep mensen binnen een staatkundige constructie met een zeker, maar moeilijk definieerbaar gemeenschappelijk verleden. Een constructie die bovendien nog maar kort bestaat: na 1813 kenden we voor het eerst een centraal geregeerd Nederland. Die constructie duurde overigens niet lang: de Belgen wisten zich binnen twee decennia van ons los te scheuren en we hebben het alleen maar aan Frankrijk en Duitsland te danken dat we Limburg nog hebben, want dat wilde helemaal niet bij Nederland. En sommige Limburgers denken er vandaag de dag nog steeds zo over. En wie nu nog denkt dat wij een homo-

geen volk vormen, moet beslist het standaardwerk 'De eenwording van Nederland' van de Utrechtse geograaf Ben de Pater (en Hans Knippenberg) nog eens ter hand nemen. Hierin wordt onmiddellijk duidelijk hoe moeilijk wij in de loop van de 19e eeuw naar een soort eenheid probeerden toe te groeien. Met andere woorden: zijn we eigenlijk wel een volk?

'Objectief gezien bestaat het Nederlandse volk niet', Mayke de Jong is er heel stellig in. 'We bestaan alleen maar omdat we onszelf zo waarnemen, objectieve criteria zijn er niet. Tegelijk voelen we ons toch wel een volk. Dat merk je het sterkst in tijden van dreiging, kijk maar naar de Tweede Wereldoorlog. Bedreiging van buitenaf bevordert de groepssolidariteit. Dat speelt nu ook. Veel mensen voelen zich bedreigd door de instroom van buitenlanders en door internationale ontwikkelingen. Dat is ook de reden dat er de laatste tijd weer meer over een term als 'Nederlandse identiteit' wordt nagedacht. Op zich prima, maar het is ook koren op de molen van xenofobe politici. Want met uitspraken als 'behoud van de Nederlandse identiteit' wordt toch vooral bedoeld: 'die zwartjes eruit!'. Neem nou zo'n inburgeringscursus, met die vernederende eis dat buitenlanders al in hun eigen land de Nederlandse taal moeten gaan leren. Kennelijk is die Nederlandse taal voor die mensen opeens erg belangrijk geworden, terwijl hier op de universiteit juist het Engelse onderwijs wordt gestimuleerd.'

'We voelen ons wel Nederlanders, maar we zijn minder chauvinistisch en hebben minder belangstelling voor ons eigen verleden dan bijvoorbeeld de Fransen. We zijn nu eenmaal een klein land en traditioneel erg internationaal ingesteld. Ik hoop wel dat dat zo blijft. We hebben een grote traditie als immigratieland en hebben dat ook nodig, want als dat niet gebeurt, sterven we uit. Er zijn genoeg voorbeelden van volkeren die verdwenen zijn, maar dat zie ik met ons toch niet zo gauw gebeuren. Bang voor een grote Europese eenheidsworst ben ik niet. Grote eenheidsworsten vallen ook weer uit elkaar, zoals de geschiedenis laat zien.'

Al met al lijken onze dijken voorlopig steviger dan ons gemeenschappelijk *Volksempfinden*. Een etnische basis hebben we immers niet, en ons Oranjegevoel is nog maar jong. Bovendien verbleekt dat onmiddellijk als onze veelgeroemde koopmansgeest om de hoek komt kijken: dan leveren we ons probleemloos uit aan de meest biedende.

[Kees Volkers]

Foto: Marj Pelt

Uit de toren

Maatschappelijke relevantie van Utrechts onderzoek

Een grootschalig onderzoek naar socialisatieprocessen in de Marokkaanse gemeenschap levert al in de tussenfase interessante conclusies op. Het is echter de vraag of die ooit bij het grote publiek bekend zullen worden.

Foto: Kees Rutten

Hoe werken kinderen met verschillende etnische achtergronden samen in de klas?

Marokkanen stemmen opvoeding af op Nederland

Voor onderzoekers Mariëtte de Haan en Trees Pels van het Verwey-Jonker Instituut was het verrassend om uit bestaand onderzoek te ontdekken dat Marokkanen in Nederland zich opener opstellen naar de Nederlandse samenleving. Mariëtte de Haan: 'Niet alleen in Nederland, maar ook in het Rifgebergte, waar veel van de Nederlandse Marokkanen vandaan komen, zijn de sociale structuren veel losser dan we dachten. Ook daar moeten gezinnen zich steeds aanpassen aan veranderende netwerken en relaties.' Het onderzoek van De Haan en Pels is onderdeel van een omvangrijker onderzoek naar 'samenwerking in een multi-etnische klas', dat onder auspiciën van professor Ed Elbers en in opdracht van NWO wordt verricht. De Haan: 'We stellen twee soorten vragen. Allereerst hoe kinderen met een verschillende etnische achtergrond samenwerken in een klas. Dat levert de vraag op of de diversiteit in die samenwerking ook afhankelijk is van de verschillen in culturele achtergrond van die leerlingen. In dat verband is het vervolgens nodig om te kijken hoe de socialisatieprocessen in die groepen verschillen. Wij hebben de zaak nu gefocust op Marokkanen, om het overzichtelijk te houden.'

De werkelijkheid zit complexer in elkaar dan veel mensen graag zouden denken. 'De Marokkaanse omgang met opvoeding en aanpassing aan Nederland is voortdurend aan het veranderen. Ouders nemen nu bijvoorbeeld meer verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen, omdat er in Nederland geen sociale netwerken bestaan zoals in de eeuwenoude tradities van hun geboorteplaats. Maar ook omdat ze zich gedwongen voelen iets te ondernemen tegen de meer 'vrijere' opvoeding in Nederland. Dus passen ze een Nederlandse methode toe om hun eigen opvoeding ter hand te nemen. Dat gebeurt dus haast vanzelf, mede omdat hun familienetwerk in Marokko verandert en moderniseert.'

Op zich zijn zulke bevindingen verfrissend te noemen binnen het nogal sombere beeld dat er op dit moment door de politiek en de media van de Marokkaanse 'inburgering' gegeven wordt. Het is alleen de vraag of het onderzoek, dat in 2005 af moet zijn, zo'n invloed zal hebben. Eerste probleem is dat de resultaten worden gepubliceerd in Britse en Amerikaanse wetenschappelijke tijdschriften. De Haan: 'Het is jammer dat een Nederlandstalige versie van maatschappelijk relevant onderzoek als dit in universitaire kring minder waardering krijgt. Het zou vanwege de actualiteit logisch zijn om ook geld en tijd vrij te maken voor een Nederlandse uitgave, eventueel in combinatie met publicaties in vakbladen of zelfs een krant als de NRC. Ik zou het graag willen, maar de tijd ontbreekt. Ik moet een bepaald aantal wetenschappelijke publicaties per jaar halen, want anders sta ik zo achter de kassa bij McDonalds.'

[Wijbrand Schaap]

Foto: Marlijn Alders

Een werkplek vol muziek

Manon Veenendaal (25) studeerde in juni 2003 af in de algemene letteren. Een baan had ze toen al: assistent algemeen directeur bij Amsterdam Sinfonietta.

Amsterdam Sinfonietta, wat is dat?

'Amsterdam Sinfonietta is een jong, professioneel strijkersensemble van tweeëntwintig strijkers. We geven zo'n veertig à vijftig concerten per jaar en hebben een eigen serie in het Concertgebouw. Meestal spelen we klassieke muziek. Soms maken we uitstapjes naar jazz of werken samen met bekende artiesten als Trijntje Oosterhuis.'

Zo'n muzikale werkplek past wel bij jou?

'Muziek is er met de paplepel ingegoten. Ik zong in een koor toen ik zes was en begon met pianospelen op mijn zevende. Ik heb een passie voor muziek, droomde ervan om in een orkest te spelen. Ik krijg nu celloles van iemand uit het orkest, maar zelf meespelen zit er niet in. Dan moet je écht goed zijn.'

Altijd in de muziek willen werken?

'Ik heb in mijn studie wat vakken muziekwetenschap gevolgd, maar uiteindelijk de kunstkant gekozen. Pas tijdens mijn stage bij ING Kunstzaken kwam ik erachter dat mijn hart meer bij muziek ligt. Op dat moment kwam ik toevallig Mark Vondenhoff tegen, mijn huidige baas. Ik kende hem nog van het Amersfoorts Jeugdorkest waarin ik vroeger heb gespeeld.'

De baan kwam dus naar je toe...

'Eigenlijk wel ja. Ik vertelde Mark waar ik mee bezig was en hij vroeg me of ik niet wat klusjes bij Amsterdam Sinfonietta wilde doen. Kopiëren, brieven schrijven, dat soort dingen. Na een half jaar ben ik zijn assistent geworden.'

Wat doet een assistent algemeen directeur zoal?

'Ik help Mark bij alles wat 'ie doet. Ga mee naar concerten en vergaderingen, heb contact met solisten, houd me bezig met sponsoring, de jaarrekening, het jaarverslag... Zonder iemand als Mark kan zo'n orkest niet bestaan. Zijn werk is zijn leven en hij deinst nergens voor terug. Soms moet ik hem zelfs afremmen.'

En jij werkt net zo hard?

'Het is inderdaad geen baan van negen tot vijf. Iedereen hier werkt hard en met grote gedrevenheid. We willen veel, zijn idealistisch. We moeten elke stuiver tien keer omdraaien en verhoudingsgewijs verdienen ik weinig, maar toch past dit beter bij mij dan ING Kunstzaken.'

Wat doe je over vijf jaar?

'De muziek, het enthousiasme, de hoge kwaliteit; voorlopig zit ik hier prima. Maar in de toekomst wil ik wel zo'n baan als Mark. Zakelijk leider van een ensemble lijkt me wel wat.'

[Eveline Meeuwissen]

Beroep: landschapsbeheerder

Laat de beek weer kronkelen

Landschapsbeheer en behoud van natuurwaardes mogen zich verheugen in een groeiende belangstelling van de overheid, natuurbeschermingsorganisaties en ook van het publiek. 'Deze aandacht moet nu worden omgezet in daden, want helaas is er al veel moois verloren gegaan', zegt historisch geograaf Michiel Purmer. Vier jonge alumni vertellen over hun werk als landschapsbeheerder.

Foto: Marjolijn Albers

Mirja Kits rondde in 1999 haar studie milieukunde af. Sinds drie jaar werkt ze als ecooloog bij het Waterschap Aa en Maas in Noord-Oost Brabant.

'Je zou kunnen zeggen dat ik me met typisch Hollands landschap bezighoud. Maar de oude natuurwaardes zijn door eeuwenlange waterregulering wel verloren gegaan. Hollanders zijn immers al sinds mensenheugenis bezig om droge voeten te houden: het water in de rivieren werd heel snel afgevoerd waardoor veel gebieden verdroogden. De laatste tien jaar is het de trend om het water weer de vrije ruimte te geven. De dijken proberen we waar mogelijk te verleggen. Laat de beek weer kronkelen en geef hem beddingen waar hij 's winters buiten zijn oevers kan treden. Door de nieuwe waterhuishouding kunnen in het kleigebied hopelijk weer veel moerasplanten als lisdodde, moeras-spirea en kattenstaart groeien; op de zandige gronden langs de vennen zonnedauw en waterlobelia.

Als ecooloog werk ik voornamelijk aan natuurontwikkelingsprojecten langs watergangen. Het leuke is dat ik op een redelijk abstract niveau bezig ben met beleid en planvorming, maar het gaat gelukkig altijd om plannen die direct uitvoerbaar zijn. Dat typeert werken bij een waterschap. Ik ben nu bezig met het project de Hertogswetering, een ecologische verbindingzone. We proberen gronden langs deze wetering aan te kopen om ze in te richten voor de natuur. Momenteel zijn graafmachines bezig om de oever weer zijn natuurlijke vorm te geven. Hoewel ik optimistisch ben over het behoud van het Nederlandse landschap, moet de waterkwaliteit nog flink verbeterd worden. Je ziet nog steeds de gevolgen van allerlei schadelijke stoffen die jarenlang in het water zijn terechtgekomen. Door bijvoorbeeld mest is het water te voedselrijk, terwijl bijzondere plantensoorten juist gedijen in voedselarm water.

Twente vind ik het mooiste plekje van Nederland. Maar sinds ik bij Aa en Maas werk, vind ik de omgeving van Vierlingsbeek ook prachtig. Er zijn beekjes, dorpjes, bossen, en landbouwgronden met houtwallen. En je bent zo bij de Maas.'

Saskia Kemperman studeerde in 1997 af in de historische geografie. Sinds 2000 werkt ze als strategisch adviseur cultureel erfgoed bij de Provincie Utrecht.

'Ik houd me onder andere bezig met een project voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Deze linie, aangelegd tussen 1813 en 1940, had een zuiver defensieve functie. Bij dreigend gevaar werd het land onder een laagje water gezet. Ik vind deze Linie om verschillende redenen interessant. Ze weerspiegelt niet alleen een groot aantal jaren van onze krijgsgeschiedenis, maar het is ook mooi om te zien hoe de Waterlinie zich gevormd heeft naar het landschap. Zo loopt ze bijvoorbeeld langs de voet van de Utrechtse Heuvelrug. En er ligt nu een nationaal plan dat er in grote lijnen op neerkomt dat we de Linie beter zichtbaar willen maken in het landschap en dat we naar nieuwe maatschappelijke functies zoeken voor de forten en het landschap eromheen. De Linie maakt een onlosmakelijk onderdeel uit van het landschap, wat mogelijkheden biedt voor de natuur maar ook voor recreatie. Fort Maarsseveen is bijvoorbeeld een openbaar recreatieterrein geworden. Hoewel dat problemen oplevert met vandalisme, willen we toch graag dat het publiek zomaar het fort op kan lopen. De Linie moet geen museale functie krijgen, het is veel interessanter om de ontwikkeling van de afgelopen eeuwen door te laten gaan. Denk aan een fort voor scouts, of een fort met een woon- of hotelfunctie. Mijn lievelingsplekje in Nederland? De plofsluis bij Nieuwegein uit eind jaren dertig: niet zo zeer mooi, maar briljant. Het is een grote betonnen bak over het Amsterdam Rijnkanaal, die tot ontploffing gebracht kon worden mocht de vijand over het kanaal het land indringen. Dan kon er een enorme hoeveelheid puin uit gestort worden zodat het kanaal in één keer afgesloten werd. Dat is nooit gebeurd, maar de bak ligt er nog. Het is een fascinerend ding: het roept allerlei vragen en verwondering op. Dat vind ik als historisch geograaf heel interessant.'

Michiel Purmer studeerde in 1997 af in de historische geografie. Sinds begin 2000 werkt hij als beleidsmedewerker cultuurhistorie bij Natuurmonumenten.

'Ik heb vooral een adviesrol, waarvoor ik nauw samenwerk met een aantal andere specialisten, zoals ecologen en hydrologen. Ik beantwoord vragen die gesteld worden door collega's, bijvoorbeeld over landgoederen, archeologische waarden, verkavelingspatronen. Hoe ga je om met bepaalde landschapselementen? Wat moet ik met die bunkers op het weiland? Of: er ligt hier een raar plasje, wat weet jij van de oorsprong? Ik ga altijd op locatie kijken voordat ik mijn advies uitbreng. Daarnaast maak ik gebruik van onze uitgebreide bibliotheek met oude kaarten en de documentatieafdeling. Het is enorm leuk dat ik in dit werk mijn studie praktisch kan toepassen. Zo heb ik onlangs de cultuurhistorische waarden van de IJdoornpolder vlakbij Amsterdam in kaart gebracht. Daarvoor worden nu toekomstplannen gemaakt. Er bleek een middeleeuws verkavelingspatroon zichtbaar te zijn en er zaten archeologische waarden in de grond. En het is een broedplaats voor veel weidevogels. Deze elementen zouden wat mij betreft zeker in de plannen meegenomen moeten worden. Maar mijn advies is niet bindend, bij de inrichting van een gebied spelen veel andere factoren een rol. Wat zijn de natuurdoelen, wat doe je bijvoorbeeld met recreatie? Als de belangen niet goed samengaan, vind ik het heel belangrijk dat er bewuste keuzes worden gemaakt.

Zij het met enige aarzeling, ben ik toch optimistisch over de toekomst van ons landschap en de groeiende bewustwording over de waarde van cultuurhistorie. Het leeft bij de overheid en natuurbeschermingsorganisaties, en ook bij het publiek. Deze aandacht moet nu worden omgezet in daden, want helaas is er al veel moois verloren gegaan.

Ik ben het meest gecharmeerd van het Zuid-Limburgse Heuvellandschap waarvan de ontwikkelingsgeschiedenis nog zó goed zichtbaar is. Er is een kronkelend beekdal met graslanden, er zijn hellingbossen en holle wegen, en op het plateau zijn akkers met hoogstamboomgaarden en meidoornhagen rond de boerderijen. Gelukkig kan ik er binnenkort heen voor mijn werk!

Krista Kok-van de Grint studeerde in 2001 af in de milieu-natuurwetenschappen. Aansluitend vond ze een baan als beleidsondersteunend medewerker bij de Provincie Noord-Holland.

'Ik ben projectleider van de Groene AS, een ecologische en recreatieve verbingszone tussen Amstelland en Spaarnwoude. Deze zone bestaat uit een aantal natuurgebieden, de zogenaamde stapstenen, en de verbingszones daartussen. Stapstenen zijn moerasjes waar bedreigde diersoorten zoals de ringslang en de rugstreeppad wat langer kunnen verblijven om voedsel te zoeken. Deze dieren kunnen zich niet in één keer van Amstelland naar Spaarnwoude verplaatsen, daarom zijn er ecologische verbingszone aangelegd met om de zoveel kilometer stapstenen. Naast een ecologische verbingszone is de Groene AS ook een recreatieve verbingszone met wandel- en fietspaden. Dat bijt elkaar niet, als de natuurgebieden maar niet helemaal doorkruist worden. Volgens plan is het project in 2016 klaar.

Er komt heel wat kijken bij de realisatie van dit project rond Amsterdam. Nu wordt bijvoorbeeld de nieuwe Westrandweg aangelegd. We zijn er alert op dat de verbinding tussen de natuurgebieden goed wordt gewaarborgd. Denk daarbij aan een faunapassage. En als er bedrijfsterreinen langs de weg worden aangelegd, dan moeten er ook groengebieden komen. Ik zie het niet als vechten tegen de bierkaai, er zijn nog steeds genoeg kansen. We liften mee met de financiering door bijvoorbeeld naast een nieuwe woonwijk een ecologische zone aan te leggen. Ik ben dan ook best optimistisch over het natuurbehoud. Er zijn veel mogelijkheden om landschapselementen te behouden, zeker als je in een project als het onze zowel de verstedelijking, het groen als de recreatie in samenwerking met alle betrokken partijen inricht. Er wordt niet pas aan de natuur gedacht als een weg al is aangelegd, het gaat gelijk op. Het mooie, natuurlijke strand met de duinen van Callantsoog, waar ik vlakbij woon, vind ik het fraaiste plekje van Nederland. Ik waai er regelmatig uit en zet mijn gedachten op een rijtje. En ik heb er een speciale band mee: vorig jaar heb ik er mijn huwelijksfeest gevierd.'

[Chiara Soldati]

Column Bas Haring

Lieve moeder. Ik heb het niet gedaan. Natuurlijk was ik er wel bij, maar ik was het niet zelf die het deed. Ik was onder invloed van anderen. De anderen om me heen. Ik weet niet precies wat er gebeurd is, maar ik kan onmogelijk verantwoordelijk gehouden worden voor deze daden. Je zoon.

Zoon. Die anderen, da's tot daar aan toe – en ik hou nog steeds van je – maar je kunt de foto's toch niet ontkennen. Waarom ontkleedde je die man en liet je toen de hond los? Je was toch gewoon soldaat?

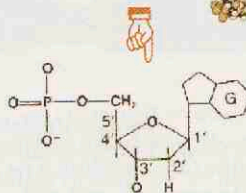
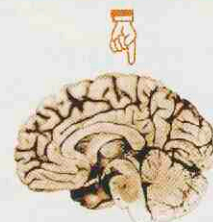
Moeder, ik heb nu weinig tijd, maar het schijnt dat ik een afwijking heb in mijn brein; zodat ik overgevoelig ben voor de invloed van mijn omgeving. Als niet mijn omgeving schuldig is, dan minstens toch mijn brein?

Geachte moeder Smith. Het spijt me u van het kastje naar de muur te moeten sturen, maar we kunnen onmogelijk schuldig geacht worden voor de daden van uw zoon. Wij zijn maar een zeer klein schakeltje in het geheel en onze verantwoordelijkheid wordt nog wel eens overschat. Feitelijk verzorgen wij slechts de verbinding tussen hippocampus en de amygdala. Bovendien is onze taak volledig genetisch vastgelegd en kunnen wij niet anders dan u verder verwijzen naar onze genen – tevens de genen van uw zoon.

Beste mevrouw Smith. Ik begrijp het misverstand: neuronen zijn slechts eenvoudige cellen die geen weet hebben van waar ze mee bezig zijn. Natuurlijk moet ik hen gelijk geven wanneer ze schrijven dat ik – het genetisch materiaal van Sergeant Smith – de oorsprong vorm van hun gedrag, maar het zou te ver gaan mij ook verantwoordelijk te achten. In de eerste plaats spelen meerdere genen een rol en is er slechts één kleine A-T brug die wellicht te maken heeft met het onderhavige probleem.

Mevrouw Smith, dit is werkelijk de grootst mogelijke kul die ik ooit gehoord heb. Hoe kunt u mij – een eenvoudige scheikundige verbinding – verantwoordelijk achten voor het mishandelen van een Iraakees? Ik weet niet eens wat Iraakezen zijn of hoe ze eruit zien. Ik begrijp goed dat u het niet leuk vindt wat uw zoon gedaan heeft, maar u zult er aan moeten wennen dat hij het was. Bovendien zou ik niet weten wie anders. Troost u met de gedachte dat wanneer hij in de gevangenis verdwijnt, ons hetzelfde overkomt. Hoewel het mij – dat spreekt voor zich – niet werkelijk kan deren.

[Bas Haring]

Utrechtse stellingen

Prikkelende, humoristische en intrigerende stellingen uit Utrechtse proefschriften

Dwang is een verslaving zonder genot.
[Damaan Denys, Geneeskunde]

Veel standpunten vinden hun oorsprong in een gebrek aan kennis; te veel kennis belemmert echter dat standpunten worden ingenomen.
[Nico Pieterse, Geowetenschappen]

De manier waarop sommige wetenschappers over eiwitten praten, doet vermoeden dat ze zichzelf ermee identificeren.
[Victor Winter, Biologie]

De statistieken van niet natuurlijke doden (CBS) geven al jaren aan dat ongelukkig zijn gevaarlijker is dan deelnemen aan het verkeer. Toch hebben, wat betreft preventief beleid, verkeersdoden meer maatschappelijke aandacht.
[Wouter Vles, Geneeskunde]

De enige manier om gelukkig te worden is om niet op iedere vraag een antwoord te verlangen.
[Montiek Tromp, Scheikunde]

De lonen van medisch specialisten zijn omgekeerd evenredig met de mate waarin persoonlijk contact met de patiënt wordt gelegd.
[Damaan Denys, Geneeskunde]

Kinderen leveren het bewijs voor de tweede hoofdwet van de thermodynamica: troep maken gaat gemakkelijker dan opruimen.
[Nico Pieterse, Geowetenschappen]

Voor heilige huisjes is moeilijk een sloopvergunning te krijgen.
[Laetitia de Kort, Geneeskunde]

In 1967 won Triton de Varsity. Sindsdien kan deze Utrechtse studentenroeivereniging alleen nog maar dromen van het gouden blik. In april, aan de vooravond van de 121e Varsity, ontmoetten de Varsityroeiers van nu twee winnaars van toen: Tom Dronkert en Erik Hartsuiker. 'We waren gewoon verdomd goed.'

Varsity: het gaat om de

De Varsity is in 1878, in navolging van de Boatrace op de Thames in Londen, begonnen als een uitdagingwedstrijd tussen de twee oudste studentenroeiverenigingen: het Leidse Njord en het Delftse Laga. Inmiddels is de Varsity uitgegroeid tot een nationale wedstrijd van topniveau; men zegt zelfs dat het belangrijker is goud te winnen op de Varsity dan op de Olympische Spelen. Het hoofdnummer van de Varsity is de 'race der Oude Vier': de gestuurde zware vier. Wie de Oude Vier wint, mag zich winnaar van de Varsity noemen. Geen gouden blik gewonnen? Een zwart gat in je roeicarrière.

Ruim raak

Wie verzekerd waren van een glanzende roeicarrière door wél het blik te winnen, zijn Erik Hartsuiker en Tom Dronkert. In 1967 wonnen ze met hun ploeg van Triton het hoofdnummer van de Varsity. Dat heeft niemand van Triton ze nog nagedaan. Voor Dronkert (toen 23 jaar, nu directeur van een stedenbouwkundig bureau) was het de eerste keer dat hij meedeed met de Oude Vier. Het was meteen raak. 'Ruim raak', zegt hij in de bestuurskamer van Triton, 'we wonnen met tien bootlengtes op Njord.' Zijn roeimaat Hartsuiker (toen 26, nu directeur van een trustkantoor) kon zich pas na drie Varsity's winnaar van de race der races noemen. Hij vertelt: 'We hadden al een aantal keren op rij verloren, toen we besloten te stoppen met trainen voor deze wedstrijd. Maar op een winteravond, eind 1966, zaten we met een stel bij elkaar. Hoe meer er gedronken werd, hoe meer er tegen ons aan werd gezanikt dat we moesten meedoen. Twee van onze

ploeg, onder wie ikzelf, hadden al brons gewonnen op de Olympische Spelen van Tokio - we hadden sowieso alle belangrijke wedstrijden gewonnen - maar het gouden blik hadden we nog niet. Aan het eind van de avond hebben we toen in absolute dronkenschap gezegd: goed, we doen het.' Dronkert: 'We waren favoriet, samen met Nereus. Maar wij lagen vanaf de eerste haal voor. We gingen als een trein. Er was niks an.' Hartsuiker: 'We hebben er wel heel hard voor getraind. We waren gewoon verdomd goed.' Wat gebeurde er na de zege? Dronkert: 'Volgens mij werden we met de trein naar het Maliebaanstation gereden.' Hartsuiker: 'Er was een champagne-receptie en we kregen een levenslange vrijkaart voor de Varsity. Aan het eind van de avond waren we vreselijk dronken, andere details kan ik me niet herinneren.'

Lichte pikken

De jongste Varsityroeiers Michiel Lippus, Michiel Beekhuizen, Reinoud de Groot (de vierde moet studeren) en hun coaches Vince de Hoog en Nikkie de Bruijn van Triton luisteren geamuseerd en ook wat eerbiedig naar deze twee kampioenen. Zelf worden ze bepaald niet de gedoodverfde winnaars genoemd. Hartsuiker had al aan de telefoon gezegd: 'Die jongens weten niet wat ze te wachten staat.' En nu formuleert hij het nog scherper: 'Bij deze wedstrijd moet je onder grote stress presteren. Je hebt maar één keer per jaar kans om de Varsity te winnen. Helaas is Triton al dertig jaar niet in staat gebleken om de beste roeiers bij elkaar te zetten. Ook dit jaar gaat er geen uitmuntende ploeg naar de start.' De jongens laten zich niet ontmoedigen. Coach De Hoog: 'Onze ploeg bestaat uit lichte pikken, lichte roeiers qua gewicht en qua ervaring, dus we staan voor een grote uitdaging. Overigens weten we nog niet zo lang dat we de eer hebben om het donkerblauw van Triton te mogen verdedigen. Twee roeiers van de beoogde Oude Vierploeg zijn namelijk afgehaakt: één omdat hij niet meer studeert en de ander omdat hij in training is voor de Olympische Spelen.' Maar de Varsity verroeien is toch veel en veel belangrijker dan uitkomen op de Olympische Spelen? Hartsuiker weet het antwoord: 'Je moet het allebei doen. Ikzelf roeide beide.' De Hoog weet het ook: 'We hebben vorig jaar bepaald dat Triton een heel sterke ploeg naar de Spelen stuurt. Daaruit vloeit voort dat we ook een goede Oude Vier op het water kunnen zetten, over één of twee jaar.'

'Ik wil niets lelijks zeggen, maar een hobbelpaard komt ook niet over de finish'

knikkers

Winnen

Het fanatieke trainen voor wedstrijden is ontstaan in Leiden, aan het begin van een reeks van zes Varsityoverwinningen vanaf 1882. De roeitechniek werd ontwikkeld tijdens urenlange trainingen in vaste-bankboten, om meer spieren in de rug en armen te kweken. Nu zijn er ergometers en snelle polyester wedstrijdboten. Maar drank is nog steeds taboe en getraind wordt er onverminderd hard. Bij de Varsity gaat het om de knikkers en niet om het spel. De vraag of het niet gewoon leuk is om mee te doen, wordt met hoongelach beantwoord. Hartsuiker: 'Je wilt maar één ding: winnen.' Dronkert: 'We wilden allemaal hetzelfde, dat schiep een band. Ik zie wel dat het klimaat op de loods erg veranderd is. In onze tijd waren er alleen maar wedstrijdroeiers. En een bar was ondenkbaar.' Hartsuiker: 'Je kon koeken en chocomel halen. En 's middags kregen we een door het corps gesubsidiëerde roeiersmaaltijd: een half pond biefstuk voor de prijs van een ons.'

Bootverbranding

Nog steeds trekt de Varsity duizenden studenten die in de loop van de dag in liederlijke toestand tot hun enkels wegzakken in een mengsel van bier en modder, ondertussen hun eigen ploegen toeschreeuwend. En steeds is er het ritueel direct na de zege: de winnaars van het hoofdnnummer worden samen met hun boot belaagd door spiernaakte en totaal beschonken clubgenoten. Hartsuiker: 'Op zo'n moment telt nog maar één ding: de boot beschermen tegen molest. Iedereen komt aan je boot hangen, je moet ze er met de vuisten af slaan. Je dreigt zelf mee te zinken in dat verdornd koude water. Het is een wonder dat er nooit ongelukken zijn gebeurd.' Toch is er wel wat veranderd. Was elk Tritonlid vroeger per definitie ook lid van het corps; van de huidige ploeg is nog maar één roeier lid van het USC. 'Wij komen uit voor Utrecht', zegt 'boeg' Michiel Beekhuizen. 'Voor Utrecht?' reageert Hartsuiker stomverbaasd, 'maar als jullie winnen, geeft het corps wel een groot feest op de sociëteit!' Michiel Lippus nuanceert het schisma: 'We zijn net naar de traditionele bootverbranding op de sociëteit geweest. Dan wordt een afgeschreven boot de brandende haard in gewerkt. De praeses van Triton en de rector van het USC hebben gesproken. Dat is een van de momenten waarop de binding tussen de twee verenigingen nog merkbaar is.' Hartsuiker: 'In onze tijd gebeurde de bootverbranding pas ná de Varsity, misschien wint Triton daardoor nooit meer.'

[Chiara Soldati]

Nabeschouwing

De ploeg van Triton werd laatste in de voorrondes van de 121^e Varsity en verroede het hoofdnnummer niet. De Oude Vier van Orca won. De boot van de Utrechtse concurrent legde de 3 kilometer af in 10 minuten precies. Orca zegevierde daarmee voor de derde keer op het koningsnummer. Vince de Hoog vertelt een dag later: 'We lagen niet slecht, maar de ploeg van Saurus uit Maastricht kwam opeens onze boot binnenvaren. Helaas. Toch hebben we het voor ons doen niet slecht gedaan.' Ook Hartsuiker was erbij, als voorzitter van oud-Triton: 'Het zat er gewoon niet in. Ik wil niets lelijks zeggen, maar een hobbelpaard komt ook niet over de finish.' Een leuke middag had hij wel. Zo kwam hij zijn medewinnaars uit 1967 tegen: Berend Brummelman en Herman Rouwé. 'Triton heeft aan de overkant van het kanaal een mooie boot gelegd, waar wij als genodigden rustig ons biertje konden drinken zonder met modder bekogeld te worden. Want dat heb ik wel een beetje gehad.'

Boven: De winnende Oude Vier in 1967 met v.l.n.r. Robert-Paul de Ruiter (stuur), Herman Rouwé, Erik Hartsuiker, Tom Dronkert en Berend Brummelman. Onder: Aan de vooravond van de 121e Varsity met v.l.n.r. Erik Hartsuiker, Reinoud de Groot, Nikkie de Bruijn, Vince de Hoog, Michiel Beekhuizen en Tom Dronkert.

Kiek!

Uit het album van een alumnus

Johan Varekamp: 'Op een winderige middag in oktober 1979 verdedigden mijn vrouw Ellen en ik onze proefschriften. Hier zie je ons met onze paranimfen op de trap van het Academiegebouw, allemaal opgetuigd in maagdelijk wit. De foto is bijna vijftig jaar oud, maar het wit is nog steeds stralend!

Onze 'promotie in het wit' kreeg behoorlijk wat publiciteit. Vanwege het wit, maar ook omdat het niet iedere dag gebeurde dat een echtpaar op dezelfde dag promoveerde in hetzelfde vakgebied. We zijn allebei natuurwetenschappers, maar hadden wel verschillende specialisaties: Ellen promoveerde in de micropaleontologie, met professor Drooger als promotor, en ikzelf in de geochemie/ vulkanologie,

met professor Olaf Schuiling als promotor. Intussen wonen we al weer heel wat jaren in de Verenigde Staten, met onderbrekingen in Utrecht, Cambridge, Kyoto, Pisa en volgend jaar Bologna. We werken allebei als professor in de geologie. En de promotiejurk? Die heeft mijn vrouw pas geleden omgenaaid tot *graduation dress* voor onze dertienjarige dochter...'

Illustrer zoekt foto's met een verhaal. Stuur uw bijdrage naar Illustrer, Postbus 80125, 3508 TC Utrecht. Mailen kan ook: illustrer.redactie@csc.uu.nl. Bij vermelding van naam en adres krijgt u de foto retour.

Lieve Illuster

Brandende kwesties van lezers.
Utrechtse deskundigen brengen verlichting.

Oproep

Prangende vragen kunt u sturen naar
Illuster.redactie@csc.uu.nl.

Als het leven ergens in de kosmos (bijvoorbeeld op aarde) één maal is ontstaan, waarom ontstaat het dan niet keer op keer? En als het leven meermalen is ontstaan, waarom verloopt het ontstaan van de soorten op aarde dan steeds volgens dezelfde evolutionaire (Darwinistische) lijnen?

W. van der Linden – Huis ter Heide, afgestudeerd in de geologie, 1961

natuurwetten analoge ontwikkelingen oproepen. Ik zou het daarom hoogst onvoorstelbaar vinden dat leven niet elders op miljarden plaatsen voorkomt! Er zijn meer statische levensvormen, op onze aarde bij voorbeeld de planten, en meer dynamische, actief explorerende levensvormen zoals dieren. De laatste zijn vaak vooral succesvol als ze op 'intelligente wijze' rekening kunnen houden met de variabele uitdagingen en hebbelijkheden van hun omgeving. Dit wordt weerspiegeld in steeds subtieler aangepaste cognitieve weergaven van de eigenschappen van hun leefomgeving. Ik ga er daarom vanuit dat er in onze kosmos een veelvuldige, onontkoombare evolutie plaats vindt naar steeds intelligentere levensvormen, en wel volgens het principe van natuurlijke selectie. We kennen eenvoudigweg geen andere principes. Maar we zullen vrijwel zeker nooit kunnen vaststellen of er elders intelligent leven is, al was het alleen maar omdat de meest nabije ster al vele tientallen lichtjaren van ons verwijderd is. We praten over stofjes in een onmetelijke, onoverbrugbare ruimte.'

Prof. Dr. J.A.R.A.M. van Hooff is emeritus hoogleraar vergelijkende fysiologie (gedragsbiologie) van de faculteit Biologie.

Hoe komt het dat meisjes steeds vaker en meer agressief gedrag vertonen?

J.C. Muis – Soest, afgestudeerd in de psychologie, 1992

'Twee verklaringen liggen voor de hand. De eerste is natuurlijk de emancipatie die de vrouw in het algemeen, dus ook de jonge vrouw, uit de traditionele rol heeft gehaald. Daar hoort deze vorm van gedrag, die ooit als typisch mannelijk gold, natuurlijk bij. Daarnaast zijn we allemaal in de afgelopen dertig jaar heel snel korter aangebonden geworden. Ik karakteriseer de mentaliteit van de jaren negentig altijd met de titel van een Queen-song uit 1989: *I want it all and I want it now*.

Als het om criminaliteit gaat, laten recente Amerikaanse onderzoeken zien dat er inderdaad een toename is van participatie van meisjes, zelfs groter dan verwacht. En niet alleen bij delicten die als onschuldiger gelden, zoals winkeldiefstal. In Nederland is er tot nu toe nog geen gedegen onderzoek gedaan. Collega-pedagoog dr. Ido Weijers, bijzonder hoogleraar Jeugtrafrechtspleging, heeft plannen om er met zijn studenten onderzoek naar te gaan doen. Dat wordt zowel kwantitatief onderzoek, naar de omvang van de criminaliteit onder meisjes, als onderzoek door middel van diepte-interviews, waarin vormen en motieven aan de orde zullen komen.'

Dr. Bas Levering is universitair docent aan de faculteit Sociale Wetenschappen, gebieden algemene pedagogiek en orthopedagogiek.

Illustratie: Berner Ragetti

Wat is eigenlijk DNA? Waaruit bestaat het?

H. ter Heide – Waddinxveen, afgestudeerd in de sociologie, 1958

'Scheikundig gezien is DNA geen moeilijk molecuul. Het bestaat slechts uit vier bouwstenen, basen genaamd. Ze vormen steeds verschillende combinaties op een draad DNA. Het menselijk DNA bestaat uit een helix van twee om elkaar heen gestrengelde draden. Op zichzelf is DNA statisch. Je zou het kunnen zien als een barcode die afgelezen moet worden. Amino-zuren worden gemaakt doordat DNA wordt afgelezen. Dat aflezen van het DNA resulteert in nieuwe moleculen, opgebouwd uit amino-zuren. Die aan elkaar gestrengde amino-zuren noemen we eiwitten. Hemoglobine is bijvoorbeeld een door een DNA gecodeerd eiwit dat zorgt voor transport van zuurstof door het lichaam naar de spieren.

Waar DNA vaststaat, is eiwit aan verandering onderhevig. Dat trekt dus een wissel op de voorspellende kracht van DNA-onderzoek. Die is groter bij genetische ziektes, maar een stuk geringer bij ouderdom gerelateerde ziektes als Alzheimer waar eiwitten een belangrijke rol spelen.'

Prof. Dr. Albert J.R. Heck is hoogleraar proteomics (eiwitkunde) aan de faculteiten Scheikunde en Farmaceutische wetenschappen.

Utrechts Universiteitsfonds / Alumnibureau

Ruim een eeuw geleden is het Utrechts Universiteitsfonds opgericht door vrienden en alumni van de Universiteit Utrecht om bij te dragen aan de bloei van de universiteit, op het gebied van onderwijs, onderzoek en het universitaire leefklimaat.

Tegenwoordig is het universiteitsfonds tevens het alumnibureau van de universiteit en actief op vele gebieden:

- Versterken van de band tussen de universiteit en alumni, en de alumni onderling;
- Bureau voor alumnicontacten en -faciliteiten;
- Vestigen van bijzondere leerstoelen;
- Geven van subsidies aan activiteiten georganiseerd door studenten voor studenten;
- Verstrekken van beurzen en prijzen;
- Sociale zorg voor studenten.

Foto: Maarten Hartman

Universiteitsdag 2004

Onder enorme belangstelling heeft de Universiteitsdag 2004 plaatsgevonden. De lezingen van Christine Mummery en Jan Terlouw over het onderzoek in de frontlines van de Biowetenschappen, en de implicaties daarvan, zijn erg goed ontvangen. De lezingen zijn gedrukt en inmiddels aangeboden aan de aanwezige begunstigers van het Utrechts Universiteitsfonds. Ook de middagprogramma's op de faculteiten werden goed bezocht. In totaal zijn ca. 1100 alumni te gast geweest bij onze universiteit.

Alumniborrel 14 mei:

Alumni van en naar het buitenland

Op 14 mei werd een drukbezochte alumniborrel georganiseerd over internationale alumni. Onze universiteit telt veel studenten uit het buitenland die hier voor een studieverblijf een periode wonen. Ook zij maken deel uit van het Utrechtse alumniprogramma. Samen met Bureau Buitenland is een workshop georganiseerd voor deze (bijna) alumni, voorafgaand aan een alumniborrel waar professor Paulo de Medeiros (hoogleraar Portugese Studies) sprak over zijn ervaringen met onze universiteit, onze stad en ons land.

Kalender volgende alumniborrels

De eerstvolgende alumniborrels vinden plaats op:

- Vrijdag 10 september
- Vrijdag 26 november
(let op: deze datum is nieuw!)

Utrecht Lectures 2004:

Verenigde Staten, Thailand.

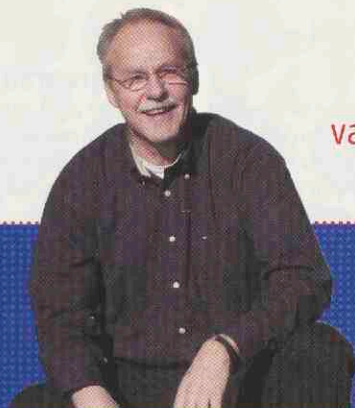
Na Indonesië waren de Verenigde Staten aan de beurt voor de Utrecht Lecture. Achtereenvolgens in Los Angeles, New York en Washington heeft professor Jan de Lange een goed bezochte lezing gehouden over het Amerikaanse rekenonderwijs. De lezing was – enigszins uitdagend – getiteld 'Math Education in the US: Is There Hope?'. Feit is dat het rekenonderwijs in de VS een dramatisch slechte positie heeft op de ranglijst van westerse landen, en dat het Freudenthal Instituut, het Utrechtse instituut voor wiskunde didactiek waarvan Jan de Lange directeur is, opdracht heeft gekregen om een nieuw curriculum te ontwerpen voor alle Amerikaanse scholieren van 10-14 jaar. In een gloedvol betoog toonde Jan de Lange aan hoe wiskundig inzicht eigen is aan de mens, en vooral aan het kind. Door op dat aangeboren vermogen in te haken, wordt rekenen leuk en toegankelijk voor alle leerlingen, en verbeteren de resultaten.

Op 17 mei is een Utrecht Lecture in Thailand georganiseerd. Onze faculteit Diergeneeskunde heeft al jaren lang een samenwerkingsrelatie met de overheid en een aantal universiteiten in Thailand, met de doelstelling om de Thaise veterinaire infrastructuur op een goed peil te houden. Dat betekent dat er een levendige uitwisseling is van staf en studenten, en dat wij dus in Thailand veel alumni hebben wonen. Aangezien Nederland en Thailand nu het 400-jarig bestaan van hun betrekkingen vieren, is dit een goede gelegenheid voor een Utrecht Lecture voor onze alumni. Peter Rottier, hoogleraar Virologie en Virusziekten, was de key-note speaker. Zijn lezing getiteld 'SARS: Once a Global Threat. Or not just once?' vond een grif onthaal. Naast hem voerde prof. dr. Songkram Luangtonkum het woord over de toekomst van het Thaise universitaire onderwijs. Ook hier staan de universiteiten voor een grote verandering, in een omslag naar meer autonomie en minder staatssteun.

Utrecht Lezingen 2004:

najaarsprogramma in de regio's

Na het succes van het afgelopen najaar, zijn de regio's druk bezig met de voorbereidingen voor de Utrecht Lezingen in het komende najaar. In

'Ik beschouw mezelf nog steeds als lid van de academische gemeenschap'

Paul Maas, alumnus biologie sinds 1967

de volgende Illuster ontvangt u een uitgebreid overzicht en kunt u zich aanmelden. Voor uw agenda geven wij u alvast de data:

- 1 oktober - Utrecht Lezing, regio Den Haag
- 2 oktober - Utrecht Lezing, regio Rotterdam
- 9 oktober - Utrecht lezing, regio Arnhem
- 21 oktober - Utrecht Lezing, regio Brabant
- 29 oktober - Utrecht lezing, regio Utrecht
- 2 november - Utrecht Lezing, regio Zwolle
- 22 november - Utrecht Lezing regio, Amsterdam

Programma Jonge Alumni

- Pubquiz jonge alumni: 23 september.
Meer informatie vanaf augustus op www.alumni.uu.nl

Workshops

Ter gelegenheid van de Universiteitsdag op 27 maart jl. werden voor de derde keer workshops georganiseerd voor pas afgestudeerden. Ook dit jaar bleek de interesse groot. 105 jonge alumni namen deel aan de volgende workshops: loopbaanoriëntatie, solliciteren, netwerken, timemanagement, kernreflectie, coaching, managementvaardigheden en onderhandelen. Kijk op www.alumni.uu.nl hoe de bezoekers deze workshops beoordeeld hebben. Volgend jaar komen alle workshops op herhaling.

Jaarvergadering Utrechts Universiteitsfonds

De jaarvergadering van het Utrechts Universiteitsfonds vindt plaats op 17 september 2004. Komende zomer ontvangen alle begunstigers van het Utrechts Universiteitsfonds een uitnodiging, samen met het jaarverslag 2003.

Bijzondere Leerstoelen

Het bestuur van het Utrechts Universiteitsfonds heeft besloten de instelling van de volgende bijzondere leerstoelen met een termijn van vijf jaar te verlengen:

1. Bijzondere leerstoel 'Vrouwenstudies' bij de faculteit Godgeleerdheid, bezet door mw. prof. dr. A.M.Korte.
2. Bijzondere leerstoel 'Pharmaceutical Technology Assessment' bij de faculteit Farmaceutische Wetenschappen, bezet door prof. dr. J.A.M. Raaijmakers.
3. bijzondere leerstoel 'recht en cultuur van de Islam' bij de faculteit Rechtsgeleerdheid, bezet door prof. dr. L.P.H.M. Buskens.

Speciale aanbiedingen voor Ufonds-Alumnipashouders:

Gratis rondleiding Botanische tuinen

Rond het jaarthema 'Dating-bureau Darwin' organiseren de Botanische Tuinen op De Uithof op 26 juni 2004 exclusief voor alumnipashouders een rondleiding en videopresentatie. Tijdstip van aanvang is 14.00 uur en aanmelden kan op onderstaand telefoonnummer.

Meer informatie: Botanische Tuinen Universiteit Utrecht, Budapestlaan 17, De Uithof, Utrecht Telefoon (030) 253 1826.

Website: www.botanischetuinen.uu.nl.

Korting bij Galerie Hang!

Bij Galerie Hang heeft u via de website direct invloed op de werken die in de galerie tentoon worden gesteld. Galerie Hang geeft op vertoon van uw alumnipas 10% korting op kunst aankopen in de galerie. Op internetaankopen krijgt u bij vermelding van uw pasnummer zelfs 15% korting.

Galerie Hang, Prinsengracht 715, 1017 JW Amsterdam. info@hang.nl, www.hang.nl

Bezoek voor de meest recente ontwikkelingen en activiteiten onze website: www.ufonds.uu.nl

Ufonds – Alumnipas 2004:

Draag ook bij aan de 'groei en bloei' van de Universiteit Utrecht en word begunstiger van het Universiteitsfonds/Alumnibureau! Dat kan al vanaf €15,- per jaar. Sinds 1886 zet het Utrechts Universiteitsfonds zich in voor de Universiteit Utrecht. Zo stelt het U-fonds bijzondere leerstoelen in, subsidieert het activiteiten door studenten voor studenten en regelt het sociale zorg voor studenten. Sinds 1999 is het Universiteitsfonds tevens Alumnibureau. Het bureau heeft een uitgebreid programma voor alumni in binnen- en buitenland en voor jonge alumni.

Begunstigers ontvangen de Ufonds-Alumnipas met voordelige kortingen:

- Gratis lenen bij de Universiteitsbibliotheek
- Korting op postacademisch onderwijs
- Gebruik maken van het Studieloopbaancentrum
- Met korting naar de botanische tuinen, etc.

Kijk voor meer informatie op www.alumni.uu.nl of bel: 030 - 253 8025.

Foto: Ivar Piel

Agenda voor alumni

Zonder waardeoordeel te geven signaleert deze rubriek activiteiten en publicaties die voor Utrechtse alumni interessant zijn. Bijdragen zijn welkom: illustrer.redactie@csc.uu.nl

Natuurwetenschappen alumnidag

Op zaterdag 26 juni gaat de Stichting Alumni Natuurwetenschappen (SAN) officieel van start met een spetterende en interessante dag in het Academiegebouw. We laten een aantal innovatieve topwetenschappers invliegen om je te vermaken en te informeren. Daarnaast kun je onderling bijpraten tijdens de lunch en borrel. Alle ex-NWBB/NW&I-ers (en partner) zijn van harte uitgenodigd. Opgeven kan op <http://lhelix.geog.uu.nl/alumni>

Iungit Iunctos actief in 2004

De reünistenvereniging van USR, Iungit Iunctos, heeft in 2004 weer een aantal activiteiten georganiseerd. Bij het verschijnen van deze Illuster zijn de jaarlijkse nestorendag, het feest in samenwerking met de Activiteitencommissie van USR en de Iungit Iuniorborrel al achter de rug. Dit jaar volgen nog een borrel op 3 september en de jaarvergadering op 5 november, met aansluitend een feest waarop de nieuwe oud-leden verwelkomd worden.

Meer informatie: info@iungit-iunctos / www.iungit-iunctos

UBV, ook voor alumni

De Utrechtse Biologen Vereniging werkt sinds een jaar aan een alumnibestand. Binnenkort zijn er activiteiten voor alumni. Bent u oud-lid van de UBV? Wie af en toe informatie wil ontvangen of mee wil denken over onze activiteiten, kan contact met ons opnemen.

Meer informatie: (030) 253 67 41 / ubv@studver.uu.nl

Opleidingen USBO

De Utrechtse School voor Bestuurs- en Organisatiewetenschap (USBO) verzorgt opleidingen met intensieve individuele begeleiding voor leidinggevendenden, bestuurders en staf/beleidsmedewerkers in dienstverlenende organisaties. Binnenkort starten de volgende opleidingen:

- Masteropleiding Strategisch Management (september 2004)
- Masteropleiding Interculturalisatie in de zorg en dienstverlening (november 2004)
- Cursus Intercultureel Management (najaar 2004)
- Cursus Organiseren en leidinggeven voor aio's en oio's (najaar 2004)
- Alumnipashouders ontvangen 10% korting op de cursusprijzen tot een maximum van € 1.100,-

Meer informatie: (030) 253 81 01 / info@usg.uu.nl / www.usg.uu.nl

V.U.G.S.

De Alumni Vereniging van Utrechtse Geografie Studenten inventariseert de behoeften van alumni. Hiervoor organiseerden wij in mei een borrel. Voor de zomer zal er nog een activiteit komen voor alumni. Daarnaast willen we graag een eigen adressenbestand opbouwen. Heb je interesse in de alumniactiviteiten, bel ons of mail je adresgegevens ter attentie van de alumni-werkgroep.

Meer informatie: (030) 253 27 89 / vugs@geog.uu.nl / www.vugs.nl

PHEPH-dag: volgend jaar weer

PHEPH heeft tijdens de Universiteitsdag 2004 een sprankelend middagprogramma georganiseerd met als thema: 'van lab via medicament tot patiënt'. Na voordrachten, discussie en zingen (!) werd de dag afgesloten met een borrel en een gezellig diner in de binnenstad. Was jij er dit jaar niet bij? Volgend jaar weer een kans! Blijf op de hoogte en word lid voor 10 euro per jaar.

Meer informatie: pheph@dds.nl

Juridisch PAO

Het Juridisch PAO Utrecht organiseert tweemaal per jaar een cursusprogramma met actuele en professionele postacademische cursussen. In juni zijn nog enkele plaatsen vrij voor: 'Forensisch bewijs in de strafrechtspraktijk' (11 juni), 'Recente jurisprudentie nieuw huurrecht' (15 juni), 'Actualiteiten handhaving openbare orde en veiligheid' (15 juni) en 'Natuurbeschermingsrecht; soortenbescherming en gebiedsbescherming' (16 juni). Alumni, niet langer dan vijf jaar geleden afgestudeerd aan de faculteit Rechtsgeleerdheid, krijgen op vertoon van hun alumnipas 20% korting op de cursusprijs.

Meer informatie: (030) 253 70 22 / jpao@law.uu.nl / www.law.uu.nl/pao

HOVO

De cursussen van HOVO (Hoger Onderwijs voor Ouderen) volgt u voor uw plezier. Wel Hoger Onderwijs, maar geen tentamens, wel studie, maar geen verplichtingen. Het cursusaanbod voor 2004-2005 vindt u in de nieuwe gids; 63 cursussen over filosofie, godsdienstwetenschap, geschiedenis, kunst, architectuur, literatuur, maatschappelijke -, natuurwetenschappelijke - en medische thema's. Kennismaken kan via de 'losse' lezingen uit de zomeracademie van 1 t/m 7 juli 2004, met o.a. Gerlach Cerfontaine en Maarten van Rossem als sprekers.

Meer informatie: *Secretariaat Hovo Utrecht*, Postbus 80125, 3508 TC Utrecht, (030) 253 31 97, hovo@usp.uu.nl, www.hovoutrecht.nl

Zomercursussen Uitwijk

Vanaf 19 april 2004 kunt u zich inschrijven voor een inspirerende en ontspannende zomercursus bij de Uitwijk. In week I (26 t/m 30 juli) o.a. acrylschilderen, fotografie, beeldhouwen, grafische technieken, yoga, olieverfschilderen, boekbinden en keramiek. In week II (2 t/m 6 augustus) o.a. acrylschilderen, beeldhouwen, theatersport, yoga, reportagefotografie, Japanse teken- en schildertechnieken, sieraden maken, speeksteen snijden en portretboetsen. Tot één jaar na afstuderen geldt het studententarieff.

Meer informatie: (030) 253 34 02 / www.uitwijk.uu.nl / info@uitwijk.uu.nl

Universiteitsmuseum

XXS (t/m 31 oktober)

Ze bewegen, je kunt ze met je blote oog nét niet zien en je vindt ze in haargel, melk en verf, maar ook in een kopieermachine of een harde schijf. Ooit van colloïden gehoord? Ontdek het belang van deze kleine deeltjes in het Utrechtse Universiteitsmuseum in de expositie 'XXS, de grote invloed van kleine deeltjes in ons leven'.

Zie ook www.chem.uu.nl

Nedertrots (t/m 20 juni)

Studenten Cultuureducatie van de Universiteit Utrecht presenteren de tentoonstelling 'Nedertrots. In de schoenen van Utrechtse studenten tijdens de Tiendaagse Veldtocht.' Uitgangspunt is een schilderij van G.G. van Haanen dat de huldiging van Utrechtse studentsoldaten in 1831 verbeeldt. Utrechtse studenten staaften in 1831 massaal hun studie om te strijden tegen de Belgen die zich onafhankelijk hadden verklaard van Nederland. Ondanks een verloren strijd volgde in Utrecht een feestelijke huldiging. Voor alumnipashouders is de entree van het museum gratis.

Meer informatie: www.museum.uu.nl

Rondleiding Botanische Tuinen

Over het jaarthema 'Dating-bureau Darwin' organiseren de Botanische Tuinen op 26 juni 2004 exclusief voor alumnipashouders een gratis rondleiding en videopresentatie. Aanvang: 14.00 uur. Aanmelden kan via (030) 253 18 26.

Meer informatie: www.botanischetuinen.uu.nl

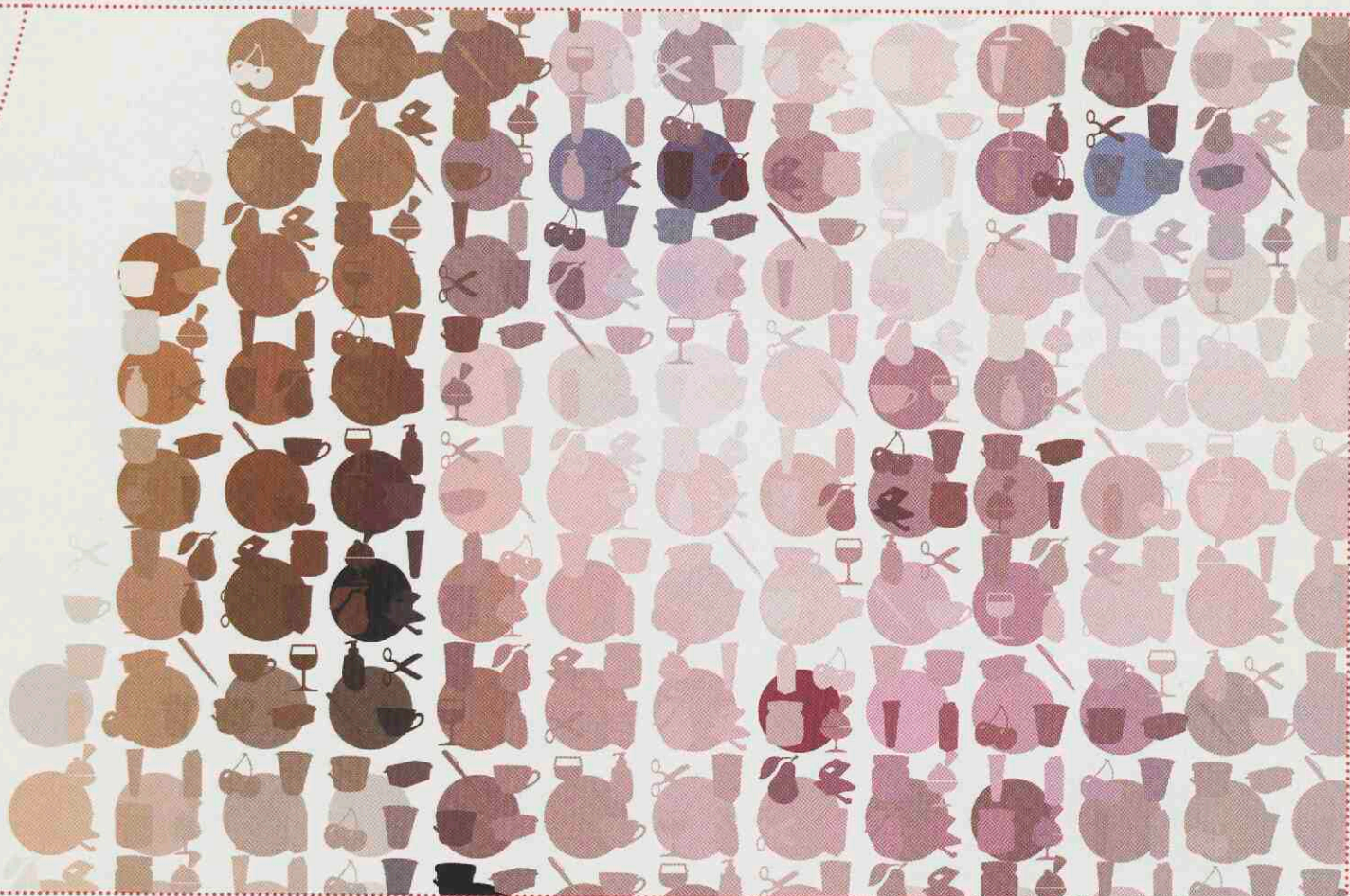
Zomerconcert Medusa

Zondag 13 juni geeft Studentenvrouwenkoor Medusa een zomerconcert. Onder leiding van Tanya Worrón worden werken van Duitse componisten als Schumann, Schubert en Gollé ten gehore gebracht. Ook voert het koor liederen uit van de Tsjechische componist Josef Suk. Wim Voogd en Carolien Drewes begeleiden het koor op de piano. Het concert vindt plaats in de Leeuwenberghkerk, Servaasbolwerk 1, Utrecht en begint om 16.00 uur. Entree € 7,50 (€ 6,- voor alumni)

Meer informatie en reserveringen: Marjoke Kager, 06-11457734 / medusa@studver.uu.nl / www.medusa.studver.uu.nl

Detail van het affiche over de colloïdententoonstelling: 'XXS, de grote invloed van kleine deeltjes in ons leven'. Deze tentoonstelling vindt plaats in het Universiteitsmuseum. Aanleiding is het honderdjarige jubileum van het Van 't Hoff laboratorium van de faculteit Scheikunde. Voor alumnipashouders is het Universiteitsmuseum gratis toegankelijk.

Illustratie: Wijk

Tweede lustrum voor UMA Kamerorkest

Op 26 en 27 juni geeft het UMA Kamerorkest concerten ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan. UMA speelt werken van Jimmy López, Xavier Montsalvatge en Kurt Weil. Met ongeveer 25 strijkers en 12 blazers richt de UMA zich vooral op alumni die op hoog niveau willen blijven musiceren. Heb je belangstelling om mee te spelen? Neem dan contact op met orkestchef Laura Hak.

Meer informatie: (030) 290 00 30 / Laura@uma-kamerorkest.com / www.uma-kamerorkest.com

Strijkkwartetconcerten

De Stichting Strijkkwartetten Nederland organiseert in samenwerking met de Nederlandse Joseph Haydn Stichting drie concerten in de Gertrudiskapel te Utrecht (aanvang 20.15 uur).

- 28/9/04: Ruysdael Kwartet speelt Haydn, op. 33/3 en op. 64/2; Schubert, 'Der Tod und das Mädchen'
- 25/1/05: Van Dingstee Kwartet (m.m.v. Celeste Zewald) speelt Haydn, op. 76/2; Beethoven, op. 59/3; Mozart, Klarinetkwintet
- 17/5/05: Franciscus Kwartet speelt Haydn, op. 76/3 en 74/3; Hol, kwartet nr. 1

Aanvang van de concerten: 20.15 uur.

Abonnement voor de serie: € 42,-. Illusterlezers betalen € 36,-.

Meer informatie: www.strijkkwartetten.nl.

Aanmelden voor abonnement: (035) 624 00 25

Internationaal Studenten Pianoconcours

Op 22 oktober a.s. organiseren de Universiteit Utrecht en het U-fonds de finaleavond van het 6e Internationaal Studenten Pianoconcours in Muziekcentrum Vredenburg. Getalenteerde amateurpianisten uit de hele wereld strijden om de hoofdprijs van 2.500 euro. De finalisten spelen elk een zelfgekozen stuk en een vaststaand pianoconcert. Ze worden begeleid door het Utrechtsch Studenten Concert onder leiding van Bas Pollard. Alumni kunnen deze bijzondere finaleavond in Vredenburg bijwonen.

Meer informatie: www.pianocompetition.uu.nl.

Lezingen Studium Generale op audio-cd

Home Academy Publishers geeft in samenwerking met Studium Generale de filosofische lezingen door Herman Philipse over acht grote denkers uit op audio-cd. Eerder gaf Home Academy een college uit van de Utrechtse hoogleraar Maarten van Rossem over de moderne geschiedenis van de V.S. De cd's zijn te bestellen via de website of verkrijgbaar bij de (*) boekhandels.

Meer informatie: (070) 360 76 13 / info@home-academy.nl / www.home-academy.nl

Newcom Scriptieprijs

Wil je jouw afstudeerscriptie verzilveren? Voor het eerst dit jaar kan dat door je scriptie (tot 2 jaar oud) in te sturen voor de Newcom Scriptieprijs. De winnaar ontvangt € 1000,- en de vijf genomineerde scripties worden gepubliceerd. De scripties kunnen digitaal ingeleverd worden tot 15 oktober 2004 via: www.newcomscriptieprijs.nl.

Faculty club Helios

De Faculty Club is een aantrekkelijke ontmoetingsplaats voor leden van de Utrechtse universitaire gemeenschap, alumni, hun (buitenlandse) gasten en andere relaties. In een sfeervolle omgeving in het hart van de Utrechtse binnenstad is er gelegenheid voor informele of zakelijke afspraken. Voor de leden van de Faculty Club worden ongeveer tien maal per jaar diverse bijeenkomsten georganiseerd. Bovendien kunnen leden tegen 60% van de prijs kamers en zalen huren. Nog geen lid? Alumni betalen € 65,- per jaar. Bent u begunstiger van het Utrechts Universiteitsfonds, dan betaalt u € 45,- per jaar.

Meer informatie: Noor van Haaren (030) 253 9911 / n.vanhaaren@helios.uu.nl / www.helios.uu.nl.

Liedje van vroeger

Het waren de dagen van dansen
om een meisje, moed indrinken,
veren schikken, dansen maar.

Niemand wist wat jullie zochten
bij elkaar. Zij zou nooit kiezen,
zei ze, het was niet aan haar
om deze driehoek te verbreken.

Het waren de dagen van dansen
en het meisje vond een ander.
Slikken, stikken, dansen maar.

Tekst: Ingmar Heytze / Foto: Ivar Pel

